

9.8.2024

Sosiaali- ja terveysministeriö
lausuntopalvelu.fi

Viite: VN/14348/2024

Tehyn lausunto valtioneuvoston asetukseen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan toteutetaan erikoissairaanhoidon painottaen asiakasmaksujen maltillinen korottaminen mahdollisimman oikeudenmukaisesti lisäämättä eriarvoisuutta sekä siten, etteivät maksut muodostu esteeksi palveluiden saamiselle. Lisäksi yhtenäistetään terveydenhuollon asiakasmaksut kansallisesti. Hallitusohjelman mukaan muutoksilla tavoitellaan yhteensä 50 miljoonan euron sopeutusta julkiseen talouteen vuodesta 2025 alkaen.

Lisäksi kehysriihessä 15.-16.4.2024 päätetyn mukaisesti muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua lakia ja asetusta painottaen erikoissairaanhoidon maksuja. Kehysriihen päätöksen mukaisesti sidotaan lisäksi asiakasmaksut hyvinvointialueindeksiin ja tehdään jatkossa maksujen indeksitarkistus vuosittain, jotta indeksimuutos vastaisi paremmin todellista kustannuskehitystä. Kehysriihessä päätetyn mukaisesti tulee lisäksi kannustaa hyvinvointialueita vapauttamaan pienituloisimmat asiakasmaksuista. Kehysriihessä päätettyjen toimenpiteiden vaikutus julkiseen talouteen on arvioitu olevan 100 miljoonaa euroa vuodesta 2025 lukien.

Asiakasmaksujen enimmäismääriin ehdotetut korotukset antaisivat hyvinvointialueille mahdollisuuden periä vuodessa arviolta 150 miljoonaa euroa enemmän asiakasmaksuja. Hyvinvointialueet päättävät kuitenkin itse maksujen suuruudesta niissä rajoissa, jotka asiakasmaksulainsäädäntö asettaa. Valtionvarainministeriö valmistelee samanaikaisesti hyvinvointialueiden rahoituksesta annettuun lakiin muutosta, joka mahdollistaisi asiakasmaksukorotuksilla saatavan maksutulon vähentämisen etukäteen hyvinvointialueiden valtion rahoituksesta. Rahoituslain edellä mainittu muutos tulisi voimaan 1.1.2025.

Tehyn näkemykset asiakasmaksuasetuksen muutoksista

Tehy kiittää mahdollisuudesta lausua asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta.

Perustuslain (1999/731 19§) mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Henkilön taloudellinen tilanne ei saa olla esteenä palveluihin hakeutumiseen.

Tehy ei kannata asiakasmaksujen korotusta. Ehdotetut korotukset ovat liian suuria. Yleisesti tiedetään, että terveyspalveluiden tarve on suurempi työvoiman ulkopuolella olevilla (mm. työttömät, työkyvyttömät, eläkeläiset) kuin työntekijöillä.

9.8.2024

Työntekijät ovat yleisesti työterveyspalveluiden piirissä, joista ei makseta asiakasmaksuja. Hyvätuloiset hakeutuvat useimmiten yksityisen terveydenhuollon piiriin. Julkisen terveyspalveluiden asiakasmaksujen korotukset kohdistuvat ehdotetussa mallissa erityisesti pienituloisille ihmisille. Ehdotetuissa tasasuuruissa maksuissa, erityisesti perusterveydenhuollon maksut ja laitoshuollon maksut niin perusterveydenhuollossa kuin erikoissairaanhoidossa painottuvat enemmän pienituloisiin ihmisiin. Näemme, että tämä saattaa lisätä sitä, että pienituloiset ihmiset eivät maksukorotusten vuoksi hakeudu palveluiden piiriin. Tämä saattaa pahentaa mahdollisia sairauden oireita tai viivästyttää hoidon aloitusta, mikä aiheuttaa siten suurempia kustannuksia.

Ehdotetut asiakasmaksukorotuksien enimmäismäärät ovat pääsääntöisesti 22,5–45 %. Esimerkiksi perusterveydenhuollon enimmäismääriä ehdotetaan korotettavan keskimäärin 22,5 %, erikoissairaanhoidon 45 % ja terveyskeskuksen fysioterapiapalveluiden 45%. Tehy on aikaisemmin [lausunut](#), että esimerkiksi fysioterapeuttien suoravastaanotot tulisi olla maksuttomia.

Ehdotetussa mallissa hyvinvointialueet kuitenkin saisivat päätösvallan korottavatko maksuja vaiko eivät. Näemme, että jo nyt alijäämäisillä budjeteilla toimivilla hyvinvointialueilla ei ole muuta mahdollisuutta kuin korottaa asiakasmaksuja enimmäismääriin. Rahoituslakiin ehdotetun muutoksen mukaan asiakasmaksujen enimmäismäärien korotus voitaisiin ottaa etukäteen huomioon rahoituksessa vain, jos muutoksen vaikutus rahoitukseen voidaan ottaa huomioon hyvinvointialueiden rahoituksen turvaavalla tavalla. Maksutulojen realisoitumiseen vaikuttaa kuitenkin muun muassa se, päättääkö yksittäinen alue periä korotetun enimmäismäärän mukaisen maksun. Lähtökohtana vaikutusten huomioon ottamisessa olisi tarkoitus pitää sitä, että säännöksen mahdollistama maksukorotus alueilla tehdään ja tällöin rahoitus olisi näin mahdollista turvata. Mikäli hyvinvointialue tällöin päättäisi jättää korotuksen tekemättä, jäisi alueen saama rahoitus tällöin tältä osin alemmaksi ja alueen pitäisi kattaa tämä osuus muusta saamastaan rahoituksesta tai sopeuttaa toimintaansa rahoituksen puitteissa.

Korotukset eivät koskisi maksuttomiksi säädettyjä palveluja, käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävää maksua taikka sellaisia asiakasmaksuja, jotka määräytyvät tulojen ja perhesuhteiden mukaan. Korotukset eivät myöskään koskisi asiakasmaksujen maksukattoa. Pidämme näitä kannatettavana.

Helsingissä 9.8.2024

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätiedot: Tiina Cederberg, työelämäasiantuntija, tiina.cederberg@tehy.fi